

દાખલ તારીખ -૧૩/૦૭/૨૦૨૩

રજી.નોધ્યા તારીખ -૧૩/૦૭/૨૦૨૩

ચુકાદો જાહેર થયા તારીખ -૦૬/૦૪/૨૦૨૬

સમય- વર્ષ માસ દિવસ

મહે.અમદાવાદના ૧૮માં એડીશનલ ચીફ જ્યુડીશીયલ મેજિસ્ટ્રેટ
કોર્ટમાં મુ.અમદાવાદ.

ફોજદારી.કેસ નં.૬૭૧૫૮/૨૦૨૩

આંક -૧૭

ફરીયાદી -

મોહનભાઈ શીવાભાઈ માળી

ઉ.વ.આ. પુખ્ત, ધર્મ: હિન્દુ, ધંધો: વડીલાત
રહે. પર, સોમનાથ પાર્ક, સિંગરવા દસકોઈ,
જી. અમદાવાદ.

વિરુદ્ધ

આરોપી -

દિનેશભાઈ વાલુભાઈ દેસાઈ

ઉ.વ.પુખ્ત, ધર્મ: હિન્દુ, ધંધો: વેપાર
ઠે. ૯૯૦, જાદવભાઈનો ખાંચો, વડવાળી ચાલી,
સિંગરવા, તા. દસકોઈ, જી. અમદાવાદ.

ફરીયાદ	ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ મુજબ
--------	--

ફરીયાદપક્ષે	-વિ.વ.શ્રી. બી. એસ. મહેતા
-------------	---------------------------

આરોપીપક્ષે	-વિ.વ.શ્રી. ડી. બી. ભરાડ
------------	--------------------------

ચુકાદો

(૧) ફરીયાદીએ નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ ના ગુના અંગેની ફરીયાદ આરોપી સામે અત્રેની અદાલતમાં કરેલ છે, ફરીયાદની ટુંક હકીકત એવી છે કે, ફરીયાદી અમદાવાદ શહેરમાં ઘણા વર્ષોથી રહે છે અને આ કામના આરોપીને પૈસાની જરૂરીયાત ઉપસ્થિત થતા ફરીયાદી પાસે આરોપીએ પૈસાની માંગણી કરતા ફરીયાદીએ આરોપીને છુટક છુટક તા.૨૩/૦૧/૨૦૨૩ સુધીમાં રૂ. ૨,૬૦,૦૦૦/- આપેલ અને તે પેટે આરોપીએ ફરીયાદીને પૈસા મળ્યા અંગેના વાઉચરમાં સંપૂર્ણ વિગત ફરીયાદીને લખી અને તે સંપૂર્ણ વિગત આરોપીએ વાંચી, વંચાવી સહી કરી આપેલ અને ત્યારબાદ ફરીયાદીએ આરોપી પાસે પૈસા પરત માંગેલ તો આરોપીએ ફરીયાદીના નામનો ચેક રૂ.૨,૬૦,૦૦૦/- નો બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, ઓઢવ એસએમઈ શાખાનો ચેક નં. ૧૦૬૩૦૩ થી તા.૧૭/૦૫/૨૦૨૩ ના રોજનો આપેલ. સદર ચેક ફરીયાદીએ તા.૧૭/૦૫/૨૦૨૩ ના રોજ ફરીયાદીની બેંક ઓફ બરોડા, વસ્ત્રાલ શાખામાં ભરેલ. પરંતુ આ કામના આરોપીના ખાતામાં પુરતું બેલેન્સ ન હોય ઇનસફીશીયન્ટ ફંડ ના શેરા સાથે સદર ચેક વગર સ્વીકારાયે પરત થયેલ અને સદર ચેક બેંક ઓફ બરોડા તરફથી ફરીયાદીને તા. ૨૦/૦૫/૨૦૨૩ ના રોજ પરત મળેલ છે. ત્યારબાદ ફરીયાદીએ આરોપીનો સંપર્ક કરતા ચેક રીટર્ન થયેલ છે તેવું જણાવેલ તો ફરીયાદીને આરોપીએ કહેલ કે પૈસા નહીં આપુ થાય તે કરી લે કેસ કરવો હોય તો કર તેવું જણાવેલ. જેથી ફરીયાદીએ તેમના એડવોકેટશ્રી મારફતે આ કામના આરોપીને તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૩ ના રોજ કાયદેસરની નોટીસ રજુ. પોસ્ટ એડી. થી આપવામાં આવેલી જે નોટીસ આ કામના આરોપીને તા.૧૫/૦૬/૨૦૨૩ ના રોજ મળી ગયેલ છે. આ કામના આરોપીને નોટીસ મળી જવા છતાં નોટીસના સમયમર્યાદામાં નોટીસનો જવાબ આપેલ નથી કે ચેકની કોઈ રકમ પણ પરત આપેલ નથી. આમ આ કામના આરોપીએ ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ મુજબનો ગુનો કરેલ હોય હાલની આ ફરીયાદ સમયમર્યાદામાં આ અદાલત સમક્ષ કરેલ છે.

(૨) આ અદાલતમાં ફરીયાદીએ ફરીયાદ રજુ કરતા, ફરીયાદ ફોજદારી રજીસ્ટરે નોધી આરોપી વિરુદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઇનસ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ કલમ-૧૩૮ મુજબના ગુનાનું સમન્સ કરવા હુકમ થતા આરોપીને સમન્સ બજવણી થતા કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયેલ. આરોપીને ફરીયાદ સાથેના દસ્તાવેજોની નકલ આપી આંક-૦૭ થી આરોપીની પ્લી નોંધવામાં આવેલ તેમાં આરોપીએ ગુન્હાનો ઇન્કાર કરતા તેમની સામે ગુન્હાની ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવેલ અને ફરીયાદપક્ષનો પુરાવો રેકર્ડ કરવામાં આવેલ.

(૩) આ કામે ફરીયાદપક્ષે નીચે મુજબના પુરાવાઓ રજુ થયેલા છે.

મૌખિક પુરાવો

ક્ર. નં	સાહેદનું નામ	આંક
૧	મોહનભાઈ શીવાભાઈ માળી ની જુબાની	૦૩

દસ્તાવેજી પુરાવો

ક્ર.નં	દસ્તાવેજની વિગત	આંક
૧	બેંક ઓફ ઇન્ડિયાનો ચેક નં.૧૦૬૩૦૩,તા.૧૭/૦૫/૨૦૨૩	૧૦
૨	અસલ ચેક રીટર્ન મેમો તા.૨૦/૦૫/૨૦૨૩	૧૧
૩	નોટીસની ઓફીસ કોપી તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૩	૧૨
૪	પોષ્ટલ રસીલ અસલ તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૩	૧૩
૫	પોષ્ટલ ટ્રેક રીપોર્ટ તા.૧૫/૦૬/૨૦૨૩	૧૪
૬	વાઉચરની નકલ	૧૫

(૪) ફરીયાદપક્ષે ઉપરોક્ત પુરાવો રજુ થયા બાદ ફરીયાદીની ઉલટ તપાસ કરવા તથા આરોપીના વિશેષ નિવેદન માટે મુલતવી રાખેલ પરંતુ આરોપીને પુરતી તક આપવા છતાં ફરીયાદીનું ઉલટ તપાસ માટે કે વિશેષ નિવેદન માટે હાજર રહેલ નથી કે આરોપીપક્ષે હાજર રહી કોઈ પુરાવો રજુ કરેલ નથી. આ

બાદ ફરીયાદપક્ષના વિ.વ.શ્રીની દલીલ સાંભળેલ છે.

(૫) આ કેસના આખરી ન્યાયીક નિર્ણય અર્થ અદાલત સમક્ષ નીચે મુજબના મુદ્દો ઉપસ્થિત થયેલ છે.

(૧) શુ ફરીયાદપક્ષે નિશંકપણે સાબિત કરે છે કે, ફરીયાદ હકીકત મુજબ ફરીયાદીની કાયદેસર રીતે વસુલાતપાત્ર રકમની ચુકવણી પેટે આરોપીના બેંક ખાતાના ફરીયાદમાં જણાવેલ વિગતનો ચેક આરોપીએ ફરીયાદીને સહી કરી આપેલ જે ફરીયાદીએ સ્વીકારવા માટે પોતાના બેંક ખાતામાં રજુ કરતા તે ચેક વણસ્વીકાર્યે પરત આવતા ફરીયાદીએ આરોપીને કાયદેસરની નોટીસ આપવા છતાં આરોપીએ કાયદામાં ઠરાવેલ સમય મર્યાદામાં વણસ્વીકારાર્ય પરત આવેલ ચેકના નાંણા ફરીયાદીને ચુકવી આપેલ નથી અને તેમ કરી આરોપીએ નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબની શિક્ષા પાત્ર ગુનો કરેલ છે ?

(૨) શું હુકમ ?

(૬) ઉપરોક્ત મુદ્દા અંગેના અદાલતના નિર્ણયો નીચે મુજબ છે.

મુદ્દા નંબર-૧ હકારમાં

મુદ્દા નંબર-૨ આખરી હુકમ મુજબ

(૭) નિર્ણય અંગેના કારણોની ચર્ચા

પ્રસ્તુત કેસ તે આરોપી સામે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ મુજબ શિક્ષાપાત્ર ગુનાનો આક્ષેપ છે અને ત્યારે ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ ની જોગવાઈ લક્ષમાં લેતા સદર ગુનાની સાબીતી માટે નીચે મુજબના આવશ્યક તત્વો ફરીયાદપક્ષે સાબીત કરવાના રહે છે.

(૧) ફરીયાદીના કાયદેસર ના લેણાં ની ચુકવણી પેટે આરોપી દ્વારા ચેક ઇસ્યુ કરવામાં આવેલ હતો.

(૨) ચેક ફરીયાદી દ્વારા બેંક માં રજુ કરવામાં આવેલ હતો

(૩) ચેક બેંકમાં રજુ કરતા ચેક વણચુકવેલ પરત આવેલ હતો.

(૪) વણચુકવેલ ચેકની રકમની માંગણી કરતી નોટીસ ચેક

લખનારને નિયત સમય મર્યાદામાં આપેલ હતી.

(પ) નોટીસ મુજબ ચેક ની રકમ ચુકવવામાં ચેક લખનાર નિષ્ફળ ગયેલ છે

(૮) આ સાથે ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ ૧૩૯ તે ધારકની તરફેણમાં અનુમાન કરવા બાબત જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે Rangappa versus Sri Mohan, 2010 AIR(SC) 1898 માં રીપોર્ટ ચુકાદાના પેરા-૧૪ માં ઠરાવેલ છે કે, કલમ.૧૩૯ તે કાયદેસરનું લેણું અસ્તિત્વમાં હતું તેવા અનુમાનનો સમાવેશ થાય છે. કલમ-૧૩૯ હેઠળ આરોપીએ સંભાવનાની પ્રબળતા (preponderance of probabilities) આધારે પોતાનો બચાવ રેકર્ડ ઉપર રજુ કરી શકે છે તે માટે આરોપીપક્ષે પુરાવો રજુ થવું જરૂરી નથી. વધુમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે M/s. Kumar Exports versus M/s. Sharma Carpets, 2009 (2) GLR 1240 (SC) માં રીપોર્ટ ચુકાદાના પેરા-૧૦ અને પેરા-૧૧ માં ઠરાવેલ છે કે, ફરીયાદી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ નું એકઝેક્યુશન પુરવાર કરે અથવા આરોપીઓ સ્વીકાર કરે ત્યાર પછી પુરાવા નો બોજો કલમ-૧૧૮ અને કલમ-૧૩૯ અન્વયે આરોપીઓ પર તબદીલ થાય છે. કલમ-૧૩૯ નું અનુમાન ખંડનાત્મક છે અને કોઈ પણ સમજુ માણસ અવેજ અથવા દેવું અસ્તિત્વમાં નહીં હોવાનું માનવા પ્રેરાય તેવી હકીકતોથી અનુમાનનું ખંડન થાય છે અને આરોપીપક્ષ તેવી ખંડનાત્મક હકીકતોથી તેમનો બચાવ સાબીત કરી શકે છે.

(૯) મુદ્દા નં.૧ ના નિર્ણય હેતુસર ઉપરોક્ત ચર્ચા કર્યા મુજબ ની કાયદા ની જોગવાઈ તેમજ નામદાર સુપ્રીમકોર્ટ તેમજ નામદાર હાઈકોર્ટ ના ચુકાદા થી સ્થાપિત સિદ્ધાંત અને તે અન્વયે પ્રસ્તુત કેસ ની હકીકત અને તે અન્વયે રજુ પુરાવો લક્ષમાં લેતા, ફરીયાદી ની જુબાની આંક-૦૩ થી રજુ છે જેમાં તેઓ સરતપાસમાં ફરીયાદ હકીકત મુજબની જ હકીકત જણાવે છે, આરોપીપક્ષે હાજર રહી ફરીયાદીની ઉલટ તપાસ કરેલ નથી અને જેથી સરતપાસમાં રજુ હકીકત પરત્વે કોઈ તકરાર રજુ થયેલ નથી. ફરીયાદી તેમની સરતપાસમાં આંક-૦૪ ના લીસ્ટથી રજુ કરેલ તેમામ દસ્તવાજી પુરાવા રીફર

કરતા તે આંક-૧૦ થી આંક-૧૫ સુધી થી રજુ છે. ઉપરોક્ત મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવા અંગે બચાવપક્ષે કોઈ તકરાર લેવામા આવેલ નથી અને તે હકીકતે, ફરીયાદમાં જણાવેલ આરોપીએ ફરીયાદીને લેણી રકમની ચુકવણી પેટે ફરીયાદ વિગતના ચેકો આપેલ જે અનપેઈડ રીટર્ન થતા નિયત સમય મર્યાદામાં ફરીયાદીએ આરોપીને કાયદેસરની ચેક રકમની માંગણી કરતી નોટીસ આપેલ જે નોટીસ આરોપીને મળતા આરોપીએ ચેક મુજબની રકમ ચુકતે આપેલ નહી જેથી ફરીયાદીએ હાલની આ ફરીયાદ આરોપી સામે નિયત સમયમર્યાદામા કોર્ટમાં રજુ કરેલ હોવાનું સ્પષ્ટપણે સાબીત થયેલ છે. આરોપીને પુરતી તક આપવા છતાં સ્વૈચ્છીક રીતે ગેરહાજર રહેવાનું પસંદ કરી, ફરીયાદીની ઉલટતપાસ કરેલ નથી કે ફરીયાદપક્ષે રજુ દસ્તાવેજી પુરાવા અંગે કોઈ તકરાર લીધેલ નથી. આરોપીને પોતાનો બચાવ રજુ કરવા પુરતી તક આપવા છતાં કોઈ બચાવ રજુ કરેલ નથી કે ફરીયાદપક્ષે રજુ પુરાવાનું ખંડન થાય તેવી કોઈ હકીકત રજુ કરેલ નથી, ફરીયાદપક્ષે રજુ પુરાવો નહી માનવા કોઈ કારણ નથી ત્યારે ફરીયાદપક્ષ આરોપી સામેના આક્ષેપો પુરવાર કરવામા સફળ થયા છે તેવું આ અદાલતનું માનવું છે.

(૧૦) વધુમાં આરોપી વિશેષ નિવેદન માટે હાજર રહેલ નથી, આરોપી જાતે કે વકીલશ્રી મારફતે તેઓના પુરાવા માટે કે દલીલના તબક્કે હાજર રહેલ નથી. આરોપીએ જાતે કે વકીલશ્રી મારફતે તેઓ ની ગેરહાજરી બાબતે કોર્ટ રૂબરૂ કોઈ રજુઆત કરેલ નથી જે કારણોસર આરોપી દ્વારા ગેરહાજરી અંગે કોઈ હકીકત રેકર્ડ પર રજુ કરેલના હોય અને આરોપી કેસની કાર્યવાહી વિલંબીત કરવા ના ઇરાદા માત્ર થી ગેરહાજર રહેલ છે તેવું રેકર્ડ એન્ડ પ્રોસીડીંગ્સ લક્ષમાં લેતા માનવાને પુરતું અને યોગ્ય કારણ છે તેવું આ કોર્ટ નું નમ્રપણે માનવું છે. આ તબક્કે 1996 2 GLH 574; 1996 3 GLR 143 STATE OF GUJARAT Versus NARUBHAI AMRABHAI CHUNARA ના કેસના ચુકાદામાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટ પેરા-૪ માં ઠરાવેલ છે કે,

" (4) NOW, ordinarily, a matter cannot be said to be ready to be placed on the final hearing board till the date concerned accused against whom it is admitted is duly served and appears before the

Court either personally or through his learned advocate. To this ordinary practice, one just and legal exception is carved out where the respondent when found to be absconding, and ultimately declared to be so by this Court there is indeed no question of serving any other notice upon him and matter can be said to be or deemed to be ready for all purposes. When accused in one breath with manifest intention avoids service of notice upon him and successfully manages to do so, he in his second breath cannot be subsequently permitted to say that the appeal against him cannot be heard in his absence when he was not duly served. No person can be permitted to earn benefit out of his double standards - own wrong. In fact, under such circumstances not to enlist this appeal on the final hearing board, would be to indirectly play in the hands of some tricky, scheming, mischievous respondent-accused who is always and quite obviously and out and out interested in seeing that the matter does not reach the final hearing and thereby successfully avoid final judgment for quite some indefinite time passed against him apprehending that acquittal order if quashed and set-aside, he would be at once convicted and sentenced for the alleged offences and accordingly forwarded to jail to serve out the imprisonment. Such deliberately created mischievous situations where in accused illegally has the upper-hand is simply not permissible and cannot be countenanced that lightly. The principle of hearing the accused before any order of conviction and sentence is recorded against him cannot be permitted to be abused and stretched to such an illogical and absurd extent where he can bring the administration of justice to the grinding halt at his whims and caprice avoiding the notice to be served upon him keeping the Court at a safe distance, ultimately taking advantage of his own illegal absconsion."

(૧૧) ઉપરોક્ત ચુકાદામાં નામદાર વડીઅદાલતે ઠરાવેલ છે કે, પોતાના ખોટા કૃત્યનો લાભ આરોપીને મળી શકે નહીં. આરોપી કેસનો આખરી નિર્ણયના આવે તે માટે ન્યાયીક પ્રક્રીયામાં ગેરહાજર રહી ન્યાય વ્યવસ્થાની પ્રક્રીયા અટકાવી શકે નહીં. પ્રસ્તુત કેસમાં પણ ઉપરોક્ત ચુકાદાથી સ્થાપિત સિદ્ધાંત લાગુ પડે છે. આરોપી વિરૂદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ મુજબ શિક્ષા ને પાત્ર ગુનાનું તહોમત છે. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ નામદાર વડીઅદાલતો દ્વારા અનેક ચુકાદાથી પ્રસ્થાપિત કરેલ છે કે, ધી નેગોશીએબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ મુજબ શિક્ષાપાત્ર ગુનાના કેસની કાર્યવાહીમાં આરોપીની હાજરી

સિવાય પણ કેસની કાર્યવાહી આગળ ચલાવી શકાય છે તેમજ આ કાયદો મુખ્યત્વે દીવાની પ્રકારના અપકૃત્ય અટકાવી આર્થિક વ્યવહારો અંગેની શાખ જળવાય રહે તે હેતુ થી ઘડવામાં આવેલો છે અને તેમાં શિક્ષાત્મક જોગવાઈ રાખવામાં આવેલ છે. આમ, ઉપરોક્ત ચર્ચા કર્યા મુજબ, કાયદાનો હેતુ તેમજ ચુકાદાથી સ્થાપિત સિદ્ધાંત લક્ષ માં લેતા, આ કેસમાં આરોપીની ગેરહાજરી કેસની ન્યાયીક કાર્યવાહી અટકાવવા માટેનું કોઈ કારણ નથી, તેવું આ અદાલતનું નમ્રપણે માનવું છે અને તે રીતે ફરીયાદપક્ષ તરફે રજુ પુરાવાથી ફરીયાદ વિગતના ચેકો ફરીયાદ વિગત ના કાયદેસરના દેવાની ચુકવણી પેટે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલ હતા તેવી હકીકત સ્પષ્ટપણે સાબિત થયેલ છે. આરોપી ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ.૧૩૯ અંગેના પુર્વાનુમાન સંદર્ભે ખંડનાત્મક પુરાવો રજુ કરવામાં સદતંત્ર નિષ્ફળ ગયેલ છે, ફરીયાદપક્ષ આરોપી વિરુદ્ધ ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ- ૧૩૮ મુજબ શિક્ષા પાત્ર ગુનો કરેલ હોવાનું સાબીત કરવામાં સફર થયેલ છે તેવું આ અદાલતનું માનવું છે, આથી મુદ્દા નં.૧ નો નિર્ણય હકાર માં ઠરાવવા માં આવે છે.

(૧૨) અગાઉ ચર્ચા કર્યા મુજબ, આરોપી કેસની કાર્યવાહી વિલંબીત કરવાના ઈરાદા માત્ર થી ગેરહાજર રહેલ હોવાનું સ્પષ્ટપણે ફલીત થયેલ છે. સદરહુ કેસના ચુકાદા સમયે આરોપી હાજર નથી. નામદાર ગુજરાત વડીઅદાલતના Sharad Jethalal Savla Versus State of Gujarat & others, 2017 (3) GLH 146, ના કેસના ચુકાદામાં નામદાર વડી અદાલતે ઠરાવેલ છે કે, ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમ-૧૯૭૩ ની કલમ.૩૫૩(૭) ની જોગવાઈ મુજબ આરોપીની ગેરહાજરી ના કારણ માત્રથી ચુકાદો ગેરકાયદેસર થઈ જતો નથી અને આરોપીની ગેરહાજરીમાં ચુકાદો જાહેર કરી ફોજદારી કાર્યરીતી અધિનીયમ-૧૯૭૩ ની કલમ.૪૧૮(૨) અન્વયે આરોપી વિરૂધ્ સજાનો હુકમની અમલવારી માટે કોર્ટ વોરંટ ઈસ્યુ કરી શકે છે. આમ, આરોપીની ગેરહાજરી માટે રેકર્ડ પર કોઈ પણ વ્યાજબી અને યોગ્ય કારણના હોય, આરોપીની ગેરહાજરી માત્ર ના કારણ થી કેસ ની કાર્યવાહી સ્થગિત કરી,

ચુકાદો મુલતવી રાખવો અત્રેની કોર્ટ ને ન્યાયોચિત જણાતુ નથી.

(૧૩) ધી નેગોશીએબલ ઇનસ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ.૧૩૮ મુજબની સજા અંગેની જોગવાઈ લક્ષમાં લેતા તેમજ નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના "R. Vijayan v. Baby" AIR 2012 SUPREME COURT 528 માં રીપોર્ટ ચુકાદો તેમજ "R. Mohan v. A. K. Vijaya Kumar" AIR 2012 SC (Supp) 771 માં રીપોર્ટ ચુકાદો માનસહ વંચાણે લેતા, ચુકાદા ના પેરા ૧૮ માં ઠરાવેલ છે કે, વળતર ચુકવવા માટે ની કાયદાકીય જોગવાઈના અસરકાર અમલ માટે, વળતર ચુકવવામાં કસુર કરે તેવા સંજોગોમાં કેદ ની સજા અંગે હુકમ કરવો જોઈએ. ઉપરોક્ત નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદામાં પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંત લક્ષમાં લેતા, ધી નેગોશીએબલ ઇનસ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટની કલમ-૧૩૮ ની જોગવાઈનો હેતુ આર્થિક વ્યવહારો જવાબદારી પુર્વક થાય અને સામાન્ય ક્રમમાં થતા આર્થિક વ્યવહારો ની શાખ જળવાય રહે તે અંગે નો છે. ધી નેગોશીએબલ ઇનસ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ ની કલમ-૧૩૮ ના ગુના બદલ બે વર્ષની કેદની સજા ઉપરાંત ચેકની રકમથી ડબલ રકમનો દંડ અને આ દંડની રકમ ફરીયાદીને વળતર પેટે ચુકવવાની જોગવાઈ છે. આ કેસ ની કાર્યવાહી ના કારણે ફરીયાદી ને ચોક્કસપણે નુકશાની ભોગવવી પડેલ છે તેવું સ્પષ્ટપણે માની શકાય તેમ છે અને તે અંગે નુ કોઈ ચોક્કસ માપ હોય શકે નહીં પરંતુ તે બદલ પણ યોગ્ય રકમ વળતર તરીકે આપવી યોગ્ય બને છે જેથી આરોપીએ ગુના બદલ કહેવાતી ચેકની રકમ ફરીયાદીને ચુકવી આપે તેવો હુકમ કરવો ન્યાયોચિત જણાય છે. સદરહુ કેસ આર્થિક વ્યવહારો સાથે સંકયાળેલ હોય આરોપીને પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ નો લાભ મળવાપાત્ર નથી. હાલના કેસનું રેકર્ડ એન્ડ પ્રોસીડીંગ્સ લક્ષમાં લેતા, તેમજ ફરીયાદી-આરોપી વચ્ચે થયેલા વ્યવહાર ધ્યાને લેતા કાયદામાં ઠરાવેલ કેદની સજા થી ઓછી અડધી કેદની સજા કરવી યોગ્ય અને ન્યાયોચિત જણાય છે. ઉપરોક્ત કારણોસર, મુદ્દા નં.૨ અન્વયે નીચે મુજબ નો આખરી હુકમ કરવા માં આવે છે.

// આખરી હુકમ //

(૧) આથી ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતા કલમ-૨૫૫ અન્વયે અદાલતને પ્રાપ્ત સતા મુજબ આ કામના આરોપી દિનેશભાઈ વાલુભાઈ દેસાઈ ને ધી નેગોશીએબલ ઈન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ, કલમ-૧૩૮ મુજબના શિક્ષાપાત્ર ગુનામાં તકસીરવાન ઠરાવી ૧ (એક) વર્ષ ની સાદી કેદની સજા ફરમાવામાં આવે છે, તેમજ આરોપીને ચેક ની રકમનો દંડ કરી ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતા-૧૯૭૩ ની કલમ ૩૫૭ (૩) અન્વયે વળતર પેટે ચુકવી આપવા હુકમ કરવામાં આવે છે, આરોપી વળતરની રકમ ચુકવવામાં કસુર કરે તો વધુ છ (૬) માસ ની સાદી કેદ ની સજા ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

(૨) આથી આરોપીએ આપેલ જામીન ખત રદ કરવામાં આવેલ છે.

(૩) આરોપી આજરોજ કોર્ટમાં હાજર નથી કે આરોપી તરફે કોઈ હાજરી મુકતી અરજ નથી. ફોજદારી કાર્યરીતી સંહિતા, કલમ.૪૧૮(૨) અન્વયે આરોપી વિરુદ્ધ સજા હુકમની અમલવારી માટે બિનજામીનપાત્ર વોરંટ ઇસ્યુ કરવા હુકમ કરવામાં આવે છે.

હુકમ આજ તારીખ ૦૬, એપ્રિલ ૨૦૨૬ના રોજ ખુદી અદાલતમાં વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

તારીખ-૦૦૬/૦૪/૨૦૨૬

અમદાવાદ

(કૌશિકકુમાર દેસાઈભાઈ પટેલ)

૧૮માં એડી.ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ,

કોર્ટ નં.પર, અમદાવાદ શહેર

કોડ નંબર-GJ-01093